

100 ÉVE SZÜLETETT DR. CSÁNYI LÁSZLÓ

(Csákvár, 1924. április 23. – Budapest, 2005. március 8.)
Liszt Ferenc-díjas karnagy, jogász

GYEREEKKÓRUS FEUER MÁRIA BESZÉLGETÉSE CSÁNYI LÁSZLÓNAL¹

A Magyar Rádió Gyermekkorusának vezetője. Feleségével, Botka Valériával közösen, 1954-ben szervezte meg az együttest, s azóta jóformán az egész világot bejárták. Európa nagyvárosaiban, Japánban, Amerikában szerepeltek: számos új és régi mű bemutatása fűződik nevükhöz.

– *Világhírükhöz, sikereikhez bizonyára a Bartók-Kodály művein alapuló énekkari repertoár és a magyar zenepedagógia, a „Kodály-módszer” eredményei is hozzájárultak. De mit jelent mindez a gyakorlatban?*

– Azok a gyerekek, akik hatéves korukban megfelelnek a felvételi vizsgán, zenei általánosba kerülnek. Ebben az iskolában egy-egy osztályt a mi gyerekeink töltenek meg s iskolai tanulmányaik mellett, mintegy jutalomképpen ingyen hang- szeres oktatásban részesülnek. A kórusba csak ötödikes koruktól járhatnak, ha megfelelőek, addig viszont alapos és magas színvonalú zenei képzést kapnak, s természetesen megtanulnak lapról olvasni kottát. A jobbak már hétéves koruktól kezdve előgyakorlatként az úgynevezett kis kórusban vesznek részt, a nagy kórusba csak azokat vesszük be, akiknek szép a hangjuk, s megfelelő a tanulmányi eredményük. A zenei alapfeltételek így eleve adottak; természetes, hogy a kórusban is fejlettebb módszerrel dolgozhatunk.

---

¹ Feuer Mária interjúja először az Élet és Irodalom hasábjain, majd 1972-ben az 88 muzikus műhelyében című kötetben (Zeneműkiadó Budapest). A parlándóbeli közreadással dr. **Csányi László** (Csákvár, 1924. április 23. – Budapest, 2005. március 8.) Liszt Ferenc-díjas karnagy, jogász születésének 100. évfordulójára emlékezünk. (A Szerk. megj.)

Botka Valéria és dr. Csányi László a kép bal sarkában álló legendás rádióossal, az Magyar Rádió Gyermekkórusa létrehozásában aktívan közreműködő Takács Ferencsel (1956)

– *A gyerekek hanganyaga gyorsan változik. Nem okoz ez nehézségeket? Mi történik például a mutáló kamaszokkal?*

– Bizony előfordul, hogy mire a kórusba kerülne a gyerek, hanganyaga elveszíti fényét, de az ritka eset, hogy nyolcadikos korig egyáltalán ne lehessen használni. Ha mégis ez történik, akkor egyéb feladatokat kapnak, ugyanúgy, mint mutáló társaik. A mutálás időtartama nagyon egyéni, van, aki két, három hónap alatt átesik rajta. A lányoknál nehezebb fel-fedezni ezt a korszakot, ezért – és a változó hangfajok miatt – félévenként ellenőrzöm a szólamokat.

– *Ha a kórus az általános iskola felső négy osztályából kerül ki, akkor évenként körülbelül a negyede cserélődik. Az ebből eredő problémák valószínűleg megegyeznek a többi iskolai kóruséval. De ezen kívül milyen speciális gondok adódnak még a gyerekeknél?*

– Gyerekkórusnál fokozott gondot okoz a már említett hangváltozás. Hatéves korában felvételizik a gyerek, s ilyenkor nehéz kiszámítani, hogy zenei adottságain túl milyen lesz a hangja négy-öt év múlva. Az iskola 8 osztályába 300 gyerekünk jár; a kis kórus is, meg a „hivatalos” is 80-100 tagból áll. Tananyagunk olyan, mint a többi zenei általános iskolában, s ez megkönnyíti a kórusvezető dolgát, mert a közös éneklés, a tiszta intonálás alapfogalmait például már a biciniumokon elsajátítják. Természetesen a gyerek másfajta foglalkozást igényel, mint a felnőtt. A felvételeken kívül hetente kétszer két órát dolgozunk együtt és valójában játszunk a próbákon. Ebben különböznek

legjobban a felnőttektől: egészen másként kell közelíteni hozzájuk a művet; szövegben is, zenei kifejezésben is meg kell találni a számukra érthető, játékos magyarázatot. Én mindig Vásárhelyi Zoltán megjegyzéseiből indulok ki, számomra felejthetetlen élmény és tanulság mindaz, amit tőle lestem el. Az ő szuggesztív magyarázata az ideálom, s ezt a módszert igyekszem átültetni a gyerekek nyelvére, játékos formában. A megközelítés tehát ugyanaz, csak az alkalmazás módja más.

Dr. Csányi László és a gyerekek

– *Az alapos képzés azt jelenti, hogy ezek a kis gyerekek zeneileg is győznek minden nehézséget?*

– Sokkal többet győznek, mint társaik, de nem mindent. Nehezükre esik például a lassú, tartott hangok érzelmi, zenei kitöltése unják az ilyen műveket, figyelmük szétszóródik. És nehezen tudják a szünetek végét kivárni. Erre mindig különösen kell ügyelnem.

– *Hogyan akadályozza meg a figyelem lazulását?*

– Mások ezt úgy kérik: hogyan tartok fegyelmet? De fegyelmezésre alig van szükség, inkább arra kell vigyázni, hogy állandó kontaktust tartsunk. Ezért tanulunk meg mindent fejből: a fölényes szólamtudás nemcsak biztonságot ad, hanem azt is lehetővé teszi, hogy folyton rám nézzenek, s én a szó szoros értelmében szemmel tarthassam őket. Az az érzésem, erre nemcsak gyerekeknek van szükségük, minden énekkarnak jól tesz, ha intenzív kapcsolatot létesíthet a dirigenssel.

Koncert előtti próba a Zeneakadémián (1985)

MTI Fotó: Cser István

– *Hogyan állította össze nagy repertoárjukat, hiszen az egynemű kórusművek természetesen Kodály darabjait kivéve – nem elsőrendűen gyermekkarra készültek?*

– A régi mesterek műveiből – Palestrinától kezdve – bőséges a választék. Igaz, ezek java része latin nyelvű, egyházi szövegű kompozíció, amely érthetetlen a gyerekeknek, ezért új szöveggel énekeljük. Ezt nem tartom meghamisításnak: oly mindegy ezeknél a műveknél a szöveg, ha lejtése, hangulata illik a zenéhez. Nekünk, magyaroknak óriási szerencsénk van a Bartók, Kodály-kórusokkal. Azt hiszem, nem is eléggé használjuk ki, hogy ezen a területen „nagyhatalom” vagyunk a világban.

– *Én azt hiszem, hogy a szöveg tartalmának is illenie kell a zenéhez. Egyébként Bartók egynemű kórusai, azok, amelyek női karra készültek, a már említett zenei nehézségeken kívül – hangszínben nem okoznak problémát?*

– Jó néhány női kart is éneklünk, természetesen nem mindent. Abban viszont igaza van, hogy a gyermekkari hangzást, elsősorban a színe különbözteti meg a többiekétől, tehát nem „átütő erőben” kell vetélkednie. Sokan úgy tartják: a Máté passió nyitó kórusának gyermekkorálja azért emelkedik a kettős énekkar fölé, mert a gyerekhangok csengése erősebb. Szerintem nem hangerőről van szó, hanem hangszínről, s erre a színre kell tekintettel lenni a repertoár kialakításában. A Huszárnóta például csak fiúknak való.

– *A rádiós életforma milyen különbséget okoz a munkában?*

– Olyan alaposan kell kidolgozni a műveket, hogy a felvételen is megállják a helyüket. Az a tapasztalatom, hogy a gyerekek nehezen tűrik a felvétel aprólékos,

Koncert a Zeneakadémián (1985)
MTI Fotó: Cser István

pepecselő technikáját, a leállásokat, újrakezdeéseket, s ha az első vagy második eléneklésre nem sikerül a felvétel, jobb máskorra halasztani. Jó néhány felnőtt művészt is idegesít a stúdiók részletező munka- módszere, a gyerek pedig biztosan dekoncentrálódik. Jó magam is azt vallom, inkább csússzon be egy-két hiba, de maradjon meg a produkció atmoszférája. Hogy ez mennyire így van, bizonyítja a jól sikerült New-York-i lemezünk, amelyet a Carnegie-Hall-beli koncertünkről, helyszíni felvétel alapján készítettek.

– *A könnyű zene nem hódítja el növekedő gyerekeiket? Úgy tudom, beaténekesnő is került ki már a kórusból.*

– Természetesen tudomást kell vennünk arról az általános beat-rajongásról, amelyben ifjúságunk él, s ha – természetesen nem is neveljük rá a gyerekeket, küzdeni sem érdemes ellene. Csak arra kell ügyelni, hogy ne kezdjék el utánozni kedvenceik merev éneklését. Sokkal nagyobb öröm viszont, ha ezekkel a 14-15 éves gyerekekkel sikerül tartósan megszerettetni a komolyzenét, ha később is visszavágynak a kórusba.

S hogy ez nem elérhetetlen „pedagógus-álom”, azt bizonyítja felnőttkórusom: a Gutenberg Művelődési Otthon patronálásával vegyeskart alakítottam azokból a fiatalokból, akik csak az általános iskolából nőttek ki – a zene szeretetét magukkal vitték.

II.

DR. CSÁNYI LÁSZLÓ YOUTUBE FELVÉTELEIBŐL

[Bartók Béla: Ne hagyj itt!](#) (2:02)

[Kodály Zoltán: Esti dal](#) (3:25)

[Kodály Zoltán - Jankovich Ferenc: Jelige](#) (1:11)

40 éves a Magyar Rádió és Televízió Gyermekkórusa. Ünnepi hangverseny az Országházban
1995. október 1-én.

Vezényel: Csányi László

[Kodály Zoltán: Lengyel László](#) (3:54)

Magyar Rádió Gyermekkórusa - vezényel Csányi László

[Bárdos Lajos: Dana-dana](#) (1:34)

[TELJES LEJÁTSZÁSI LISTA MEGTEKINTÉSE](#) (25 felvétel)

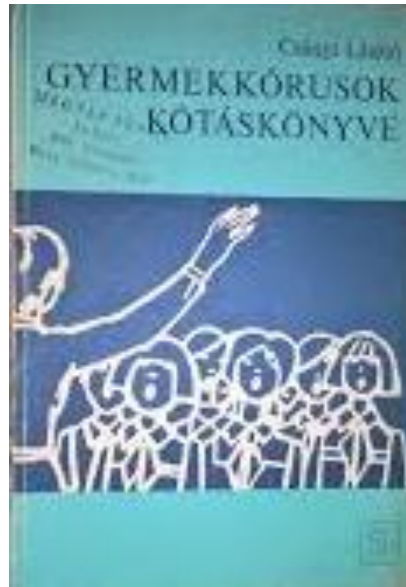

[TELJES LEJÁTSZÁSI LISTA MEGTEKINTÉSE](#) (19 video)

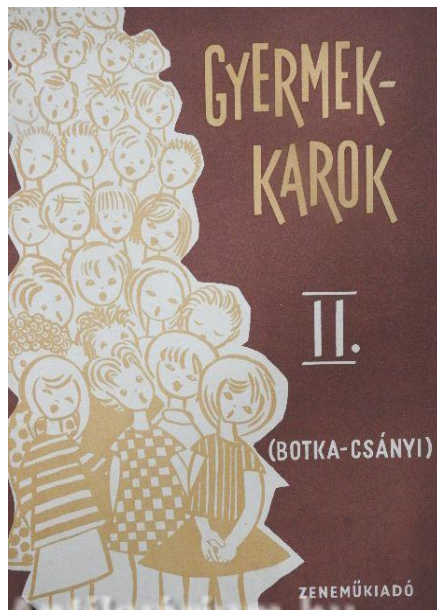
© 1963 HUNGAROTON RECORDS LTD.

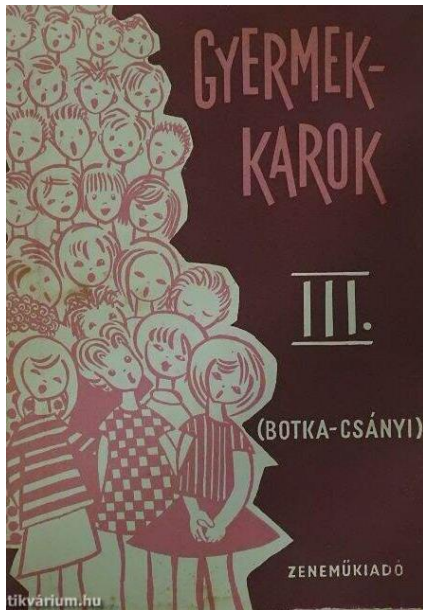
**III.
VÁLOGATÁS
DR. CSÁNYI LÁSZLÓ KÖNYVEIBŐL
ÉS BOTKA VALÉRIÁVAL KÖZÖS KOTTÁIBÓL**

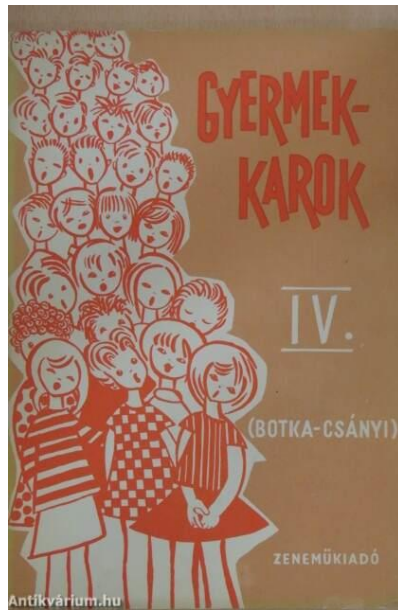
I. Régi mesterek

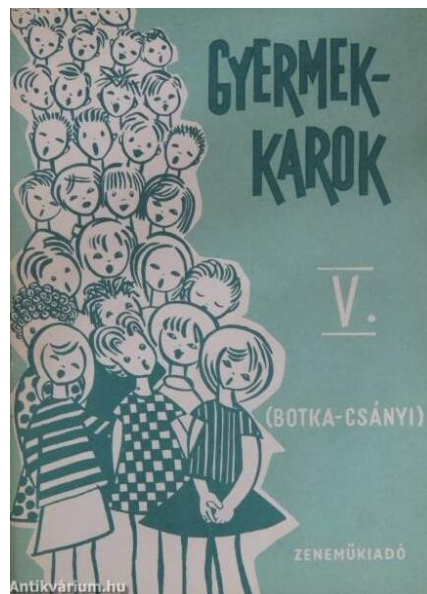
II. Népek kórusai

III. Úttörődalok

IV. Magyar szerzők művei

V. Magyar szerzők művei